

ARUBA

Examen MAVO

2019

Tijdvak 1
Vrijdag, 10 mei
07:30 - 08:30

Economie

Opgavenblad

Dit examen bestaat uit **24** vragen.
Voor dit examen zijn maximaal **34 punten** te behalen.
Dit examen bestaat uit **8** bladzijden.
(Bij dit examen hoort ook een **werkblad**.)

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

AANWIJZINGEN

Algemene regels

- Alleen schrijfgereedschappen, rekenmachine en als het nodig is liniaal of geodriehoek.
- Het gebruik van programmeerbare rekenmachines is **niet** toegestaan.
- Alleen **blauw** of **zwarte** pen is toegestaan.
- Er mag **niks** van de buurman worden geleend zonder toestemming van de toezichthouders.
- **Het gebruik van correctievloeistof en correctietape is niet toegestaan.**
- Na het maken van het examen, dienen **ALLE** opgavebladen ingeleverd te worden.
- Bij het inleveren van het examen dient het '**Werkblad**' dat nagekeken moet worden, geregistreerd te worden met handtekeningen van één van de toezichthouders en de kandidaat.

■ Meerkeuzevragen

- Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.
- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Als het nodig is, verbeter volgens de voorbeelden 2 of 3.

□ Open vragen

- Geef niet méér antwoorden dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd, geef er dan twee en niet méér. Alleen de eerste twee redenen kunnen punten opleveren.
- Vermeld altijd de berekening, als een berekening gevraagd wordt. Als een gedeelte van de berekening goed is, kan dat punten opleveren. Een goede uitkomst zonder berekening levert geen punten op.
- Vermeld bij een berekening altijd welke grootte berekend wordt.
- Geef de uitkomst van een berekening ook altijd met de juiste eenheid.
- Een foutief antwoord wordt altijd doorgestreept of tussenhaakjes(..) gezet.

Het huishouden van de familie Dons

Het gezin Dons bestaat uit Jomar, Marisela en hun twee kinderen Yamila en Monique. Hun oudste dochter Maria woont sinds kort op zichzelf. Het is een chaos in het huis van de familie Dons. De wasdroger is kapot en de wasmachine doet het niet meer.

- 1p ■ 1. Jomar belt de reparateur voor het repareren van de wasmachine. Na de reparatie krijgt hij de rekening: Afl. 275,00. Onder welke uitgavensoort valt deze reparatie?

- A Dagelijkse uitgaven
- B Huishoudelijke uitgaven
- C Incidentele uitgaven
- D Vaste lasten

Marisela wil een nieuwe wasdroger kopen. Op de site van de Consumentenbond bekijkt ze de testresultaten en kiest de beste koop uit. Volgens Jomar kan ze beter naar de winkel gaan en zich daar laten voorlichten over wasdrogers.

- 1p □ 2. Noem een voordeel om je in de winkel te laten voorlichten over een wasdroger.

- 1p □ 3. Leg het begrip vergelijkend warenonderzoek uit.

Jomar weet niet hoe het gezin er financieel voorstaat. "Ik weet niet of er geld is voor een wasdroger", zegt hij. Jomar houdt drie weken lang de huishoudelijke uitgaven bij. In deze drie weken heeft het gezin Afl. 1.815,-- aan huishoudelijke uitgaven besteed.

- 2p □ 4. Bereken de huishoudelijke uitgaven omgerekend per maand. Schrijf je berekening op.

In de krant leest Jomar het volgende:

Inflatie over oktober iets gedaald, maar blijft hoog

Oranjestad – De inflatie is in oktober met 3,7 procent iets gedaald ten opzichte van september; toen was het 3,8 procent. De inflatie over de eerste tien maanden van dit jaar is 3,7 procent, zo blijkt uit recente cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Dat de prijsstijgingen zoveel hoger zijn dit jaar komt voornamelijk door hogere kosten voor energie en levensmiddelen en door een verhoging van de bbo, bazv en invoering van bavp. In een paar sectoren gingen de prijzen omlaag. Zo daalden de kosten van recreatie en cultuur met 3,3 procent ten opzichte van oktober 2017. Dit werd met name veroorzaakt door de lagere prijzen in de toeristensector.

Amigoe, 3 december 2018 aangepast.

Bron 1

- 1p □ 5. Leg het begrip inflatie uit.
- 1p □ 6. In de tekst staat dat de kosten van energie en levensmiddelen hoger zijn dit jaar. Geef aan waardoor deze kosten zijn gestegen.

Jomar begrijpt nu ook waarom hij niet kan bezuinigen. Jomar heeft een kort overzichtje gemaakt van de maandelijkse financiële situatie van zijn gezin.

Inkomsten	4.000,--
Huur	1.100,--
Belastingen	260,--
Elmar en WEB	300,--
Contributies, abonnementen	39
Autokosten	600

Jomar zoekt naar mogelijke oplossingen om te bezuinigen, maar ziet dat hij op een aantal uitgaven op korte termijn niet kan bezuinigen.

- 1p □ 7. Noem een uitgave van Jomar en Marisela waar ze op korte termijn niet kunnen bezuinigen. Leg uit waarom dat niet kan.

Marisela werkt niet en brengt iedere dag Yamila en Monique naar school. Dit kost het gezin behoorlijk wat benzine. Gelukkig ziet Marisela in de krant dat de benzine goedkoper wordt.

Benzine, diesel en kerosine vanaf morgen goedkoper

ORANJESTAD – Benzine wordt morgen 15,2 cent goedkoper, diesel en kerosine worden respectievelijk 13,2 en 12,5 cent goedkoper. Voor een liter benzine betalen consumenten vanaf morgen 1,994 florin. Een liter diesel kost 1,81 florin en kerosine 1,707 florin per liter. De prijzen zijn inclusief bbo/ bazv en bavp.

Amigoe, 11 december 2018 aangepast.

Bron 2

- 1p □ 8. Bereken de oude benzineprijs.
- 1p □ 9. Bereken met hoeveel procent de benzineprijs is gedaald. Rond je antwoord af op één decimaal.

LENEN

Ook de auto is aan vervanging toe. Het zit het gezin Dons niet mee. Jomar wil graag een nieuwe auto kopen. Omdat de oude auto vaak naar de reparatie moet lijkt het hem beter om deze te vervangen. Jomar heeft behoorlijk wat gespaard maar het is onvoldoende om een nieuwe auto te kopen. Daarom is hij van plan een lening af te sluiten.

leningtabel persoonlijke lening

Kredietbedrag	Maandelijks aflossing				
	12 maanden	24 maanden	36 maanden	48 maanden	60 maanden
10.000	916,80	499,24	361,52	293,75	253,93
15.000	1.375,20	748,86	542,29	440,62	380,90
20.000	2.062,80	1.123,29	813,44	660,93	571,35
25.000	3.094,20	1.684,94	1.220,16	991,40	857,03
30.000	4.641,30	2.527,41	1.830,24	1.487,10	1.285,55

Na lang nadenken neemt Jomar een besluit. Wel of geen prijsstijgingen, hij heeft gewoon Afl. 30.000,-- nodig voor zijn nieuwe auto. Jomar kiest voor een persoonlijke lening met een looptijd van 5 jaar.

- 1p □ **10.** Bereken hoeveel Jomar in totaal moet aflossen in 5 jaar.
- 1p □ **11.** Bereken de totale kredietkosten van deze persoonlijke lening voor Jomar in die 5 jaar.

MILIEU

Omdat Jomar een steentje wil bijdragen aan het milieu besluit hij een hybride auto te kopen. Het wordt een Toyota Pal

Doordat we steeds welvarender worden, kopen we met z'n allen steeds meer auto's. Dat levert een aantal problemen op. De uitlaatgassen van auto's zorgen voor het ontstaan van zure regen en het stijgend brandstofverbruik leidt tot een toenemend broeikaseffect. Een stijging van het autobezit heeft dus negatieve gevolgen voor het milieu.

- 1p □ **12.** Noem nog een ander negatief gevolg voor het milieu op als er steeds meer auto's op de weg rijden.

De overheid kan subsidie geven bij de aankoop van een milieuvriendelijke auto. Dit maakt de aankoop van bijvoorbeeld de Toyota Pal aantrekkelijk. Ondanks de hoge verkopen verwacht de directie van Toyota dat het nog een tijdje zal duren voordat er winst kan worden behaald.

- 1p □ **13.** Verklaar waarom het nog een tijdje zal duren voordat er winst kan worden behaald op de verkoop van de Toyota Pal.

Jos de Cuba van milieuorganisatie 'Milieu Aruba' zegt: "Hybride auto's zijn de toekomst. Op korte termijn moeten we andere maatregelen nemen tegen de uitlaatgassen.

- 1p □ **14.** Geef een voorbeeld van een overheidsmaatregel waardoor de hoeveelheid schadelijke uitlaatgassen verminderd kan worden.

AUTOKOSTEN

Als Jomar naar de Toyota dealer gaat, leest hij het volgende:

Hybride auto's combineren de voordelen van de elektromotor met die van de benzinemotor. De auto heeft een zeer zuinige benzinemotor. De hybride auto veroorzaakt minder luchtvervuiling en kan tot 25 procent brandstof besparen in vergelijking met een benzineauto.

Jomar is inmiddels benieuwd hoeveel de kilometerprijs van een Toyota Pal nu is. Jomar betaalt nu 49 cent per gereden kilometer op zijn oude auto.

De Toyota Pal kost Afl. 55.000,--. De auto wordt afgeschreven in 5 jaar en heeft een restwaarde van Afl. 20.000,--. Belasting, verzekering en onderhoudskosten Afl. 1.200,-- per jaar. Benzineverbruik 3 cent per km. Olie Afl. 10,-- per 6.000 km. Banden Afl. 400,-- per 30.000 km.

- 6p □ **15.** Bereken de kostprijs per km in het eerste jaar als Jomar 25.000 km rijdt.
- 1p □ **16.** Bereken hoeveel cent minder Jomar nu betaalt per km.

MARKETING

Inmiddels heeft Jomar de nieuwe auto en Marisela brengt de twee kinderen Yamila en Monique naar school. Yamila en Monique zitten beiden op het Filomena College in San Nicolas. Zoals op veel scholen wordt er op het Filomena College ook snoep en frisdrank verkocht. De kantine wordt beheerd door het bedrijf Dushi. In de kantine hangen verschillende afbeeldingen van reclames.

- 1p ■ 17. Op een van de afbeeldingen zie je een candybar van Twix.

De afbeelding is een voorbeeld van:

- A commerciële reclame.
- B ideële reclame.
- C informatieve reclame.
- D sluikreclame.

Fabrikanten richten hun reclame vaak op de doelgroep jongeren.

- 2p □ 18. Noem twee eigenschappen van deze doelgroep, waardoor duidelijk wordt waarom fabrikanten dat doen.

Dushi maakt gebruik van de marketingmix om de verkoop op het Filomena College zoveel mogelijk te stimuleren. Ze proberen zoveel mogelijk een assortiment samen te stellen dat aansluit op de wensen van de leerlingen.

- 1p ■ 19. Onder welke p van de marketingmix valt het samenstellen van het assortiment?

- A. Plaatsbeleid
- B. Prijsbeleid
- C. Productbeleid
- D. Promotiebeleid

WERK

De oudste dochter van de familie Dons, Maria, werkt op de administratie van Boobs Trading. Haar arbeidscontract wordt binnenkort beëindigd. Maria wordt dan werkloos.

Omdat Maria graag iets wil doen meldt ze zich aan voor vrijwilligerswerk. Ze ziet de volgende advertentie.

The Gold Mine Ranch Aruba:

Is op zoek naar een **vrijwilliger** of **parttimer**

Vereisten:

- Goed omgaan met paarden en goed kunnen paardrijden
- Klantvriendelijk en enthousiast
- Goed Engels kunnen spreken (Spaans is een pre)

Interesseert? Stuur ons dan een e-mail naar:
info@thegoldmineranch.com
Tel. 594-1317

Bron 3

Dit is precies wat ze zoekt omdat ze van paarden houdt. Maria belt en vraagt om informatie. Tijdens het gesprek wordt duidelijk dat het werk bij haar past en dat ze zich 1 ochtend beschikbaar stelt. Ze krijgt voor die ene ochtend werk een kleine vergoeding.

- 2p □ **20.** Behoort het werk bij The Gold Mine Ranch tot betaalde arbeid of onbetaalde arbeid? Leg je antwoord uit.
- 1p □ **21.** Ondertussen heeft Maria gesolliciteerd en is aangenomen als administratief medewerker bij Emté supermarkt. Ze kan pas volgende maand beginnen. Hoe wordt deze vorm van werkloosheid genoemd?
- A. Conjunctuurwerkloosheid
B. Frictiewerkloosheid
C. Seizoenswerkloosheid
D. Structuurwerkloosheid
- 2p □ **22.** Doordat er veel werkgelegenheid is, was het voor Maria niet zo moeilijk om snel een baan te vinden. Spreekt men hier over een ruime arbeidsmarkt of een krappe arbeidsmarkt? Leg je antwoord uit.
- 2p □ **23.** Maria krijgt haar arbeidsovereenkomst. Noem 3 dingen die in een arbeidsovereenkomst kunnen worden opgenomen.
- 1p □ **24.** Onder welke sector valt Emté supermarkt?
- A. Primaire sector
B. Quartaire sector
C. Secundaire sector
D. Tertiaire sector

ARUBA

Examen MAVO

2019

Tijdvak-1
Vrijdag, 10 mei
07:30 - 08:30

Economie

Werkblad

Naam: _____

Examen nummer: _____

A large, empty rounded rectangle box, likely intended for a student's photo or a stamp.

aantal punten

Dit werkblad bestaat uit **5** bladzijde, inclusief voorblad.

HET HUISHOUDEN VAN FAMILIE DONS

1p ■ 1. _____

1p □ 2. _____
_____
_____
_____

1p □ 3. _____
_____
_____
_____

2p □ 4. _____
_____
_____
_____
_____

1p □ 5. _____
_____
_____
_____

1p □ 6. _____
_____
_____
_____

1p □ 7. _____
_____
_____
_____

1p □ **8.**

1p □ **9.**

LENEN

1p □ **10.**

1p □ **11.**

MILIEU

1p □ **12.**

1p □ **13.**

1p □ **14.**

AUTOKOSTEN

6p □ **15.**

1p □ **16.**

MARKETING

1p ■ **17.**

2p □ **18.**

1p ■ **19.**

MARKETING

2p □ **20.**

1p ■ **21.**

2p □ **22.**

1p ■ **24.**

ARUBA

Examen MAVO

2019

Tijdvak-1

Economie

Correctie voorschrift

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling voor het schooljaar 2018 - 2019

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de volgende regels.

Voor de beoordeling zijn de volgende regels van belang:

1. De directeur stelt zo spoedig mogelijk het door de kandidaten gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen aan de examinerator ter hand.
2. De examinerator ziet het werk zo spoedig mogelijk na, wijst er de onvolkomenheden in aan en geeft het werk aan de gecommiteerde.
3. De gecommiteerde beoordeelt het zo spoedig mogelijk en levert het resultaat van de beoordeling uiterlijk twee dagen voor de bekendmaking van de cesuur in.
4. Indien de commissie, belast met de vaststelling van de opgaven, bindende normen voor de beoordeling van het werk heeft opgesteld, passen de examinerator en de gecommiteerde deze bij hun beoordeling toe.
5. Indien voor een vak twee of meer examineratoren optreden, bepalen zij in onderling overleg de behaalde scores per vraag. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de gecommiteerden. De voorzitter van de gecommiteerden kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examinerator en de eerste gecommiteerde.
6. De examinerator en gecommiteerde drukken hun beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal aan de hand van de omzettingstabel. De examinerator en gecommiteerde vermelden de door hen toegekende cijfers niet op het werk zelf, doch op een afzonderlijk vel papier.
7. De examinerator vult de vastgestelde cijfers voor het schriftelijk examen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De examinerator en de gecommiteerde ondertekenen de lijst.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende regels van toepassing:

- 1 De examiner tikt in de digitale versie van het scoreblad, verstrekt door het Examenbureau, de namen en/of nummers van **alle kandidaten** en het aan iedere kandidaat toegekende aantal scorepunten per vraag.
2. Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die **geen gehele getallen** zijn, of een **score minder dan 0** zijn **niet toegestaan**.
3. Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.4 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.5 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
  - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
4. Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de letter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
5. Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
6. Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7. Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het Examenbureau. Het is **niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel**. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  8. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  9. Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur of een door hem aangewezen persoon stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het Examenbureau heeft de correctievoorschriften vastgesteld. De corrector mag **niet afwijken van het correctievoorschrift**.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
- NB3 Als het Examenbureau vaststelt dat een (centraal) examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld in een erratum naar de directeur van de scholen gestuurd.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In geval dat het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen. In dat geval houdt het Examenbureau bij de vaststelling van de cesuur/N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

De examencommissie Economie, ingesteld bij Ministeriële Beschikking van de Minister van Onderwijs, heeft voor de beoordeling van het schriftelijke examen Economie dit correctievoorschrift opgesteld, conform de artikelen in het Examenbesluit VWO-HAVO-MAVO, die betrekking hebben op de correctie van het schriftelijke examen.

Voor de beoordeling zijn de volgende regels van belang:

De examiner en de gecommiteerde zijn verplicht dit correctievoorschrift voor de beoordeling van het schriftelijke werk toe te passen.

1. De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg de score voor het schriftelijke examen vast. Komen ze daarbij na mondeling overleg op basis van dit scoringsvoorschrift niet tot overeenstemming, dan wordt de score vastgelegd op het rekenkundige gemiddelde van beide voorgestelde scores.
2. Voor dit schriftelijke werk kunnen **maximaal 34 punten** worden toegekend.
3. Bij de score per onderdeel kunnen alleen hele punten worden toegekend. Lager dan 0 is niet geoorloofd.
4. Elke fout mag in de beoordeling maar één keer geteld worden, ook al werkt ze verder in de uitwerking door.
5. Indien een kandidaat meer antwoorden geeft dan er expliciet gevraagd worden, dan komen alleen de **eerst gegeven antwoorden** voor beoordeling in aanmerking. Indien er slechts één antwoord expliciet gevraagd wordt, wordt dus alleen het eerst gegeven antwoord in de beoordeling betrokken.
6. Voor elk onderdeel volgt het maximaal toe te kennen aantal punten in het correctievoorschrift op de volgende bladzijden.
7. Het cijfer C.S.E. Economie wordt bepaald aan de hand van een omzettingstabel of een formule, die door de examencommissie wordt toegezonden, nadat de cesuur is bepaald.

N.B. De eerste corrector wordt verzocht om meteen na zijn of haar eerste correctie een (voorlopig) digitaal scoreblad ingevuld naar het Examenbureau te mailen.

4 Het beoordelingsmodel

---

vraag	antwoord	score
HET HUISHOUDEN VAN DE FAMILIE DONS		
1	C	1
2	Voorbeelden van juiste antwoorden: Voordeel: <ul style="list-style-type: none"> - Je kunt de wasdrogers bekijken. - Je kunt gericht vragen stellen. - Je hebt in de winkel vaak de nieuwste modellen.	1
3	Onderzoeken waarbij gelijksoortige producten van verschillende merken op kwaliteit vergeleken worden.	1
4	maximum score 2 Afl. 1.815,- : 3 = Afl. 605,- per week Afl. 605,- x 52 : 12 = Afl. 2.621,67 per maand	1 1
5	Stijging van het algemeen prijspeil	1
6	Dit komt door de verhoging van de bbo / bazv en bavp	1
7	Voorbeelden van juiste antwoorden: – Huur Jomar en Marisela hebben waarschijnlijk een huurcontract dat ze niet direct kunnen opzeggen. Bovendien hebben ze tijd nodig een goedkoper huis te zoeken. – Belastingen	1
8	$1,994 + 15,2 \text{ cent} = 1,994 + 0,152 = 2,146$	1
9	$\frac{1,994 - 2,146}{2,146} \times 100\% = -7,1\%$	1

Opmerking:

Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.

LENEN

10	60 x Afl. 1.285,55 = Afl. 77.133,-	1
11	Afl. 77.133,-- Afl. 30.000,-- = Afl. 47.133,--	1

Opmerking:

Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.

MILIEU

12	Voorbeelden van juiste gevolgen (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> - toename hoeveelheid afval - groter beslag op grond (natuur) - afname grondstoffenvoorraad - afname energievoorraad wetten invoeren om milieuvriendelijk te produceren	1
----	--	---

vraag

antwoord

score

13	Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> - Uitgaven aan ontwikkeling van de auto moeten eerst worden terugverdiend. - Investerings in machines, fabrieken moeten eerst worden terugverdiend - De Toyota Pal is net nieuw	1
14	Voorbeelden van een juist antwoord (één van de volgende): voorbeeld van een subsidie/heffing: subsidie op uitlaatfilters / verhoging brandstofprijs voorbeeld van een gebod/verbod: instelling of verlaging maximumsnelheid voorbeeld van een alternatief: verbetering openbaar vervoer door meer gelden beschikbaar te stellen Meer belasting op gewone auto's Meer belasting op dieselauto's	1

AUTOKOSTEN

- 15   **maximum score 6**
constante kosten
afschrijvingskosten $55.000 - 20.000 = 35.000 / 5 = 7.000,--$ 1
Belasting, verzekering, onderhoud 1.200,-- + 1
Totaal 8.200,--

Variabele kosten
Benzine Afl. $0,03 \times 25.000 = 750,--$ 1
Olie Afl. $10 \times 25.000 / 6.000 = 41,67$ 1
Banden Afl. $400 \times 25.000 / 30.000 = 333,33$ + 1
Totaal 1.125

$$\frac{\text{Totaal constante kosten} + \text{totaal variabele kosten}}{\text{gereden km}} = \text{km prijs}$$

$$\frac{8.200 + 1.125}{25.000} = \text{Afl. } 0,37 \text{ per km}$$
 1

16   Afl. $0,49 - \text{Afl. } 0,37 = \text{Afl. } 0,12$ 1

*Opmerking:
Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met
doorberekende fouten.*

MARKETING

- 17   A 1

18   **maximum score 2**
Voorbeelden van juiste eigenschappen (twee van de volgende):
– Jongeren hebben veel geld te besteden.
– Jongeren hebben veel invloed op de bestedingen in het gezin.
– Jongeren zijn de klanten van de toekomst.
– Jongeren zijn makkelijk te beïnvloeden. per juiste eigenschap

19   C 1

vraag	antwoord	score
	<u>WERK</u>	
20	maximum score 2 Onbetaalde arbeid, want ze krijgt een kleine vergoeding.	1 1
21	B	1
22	maximum score 2 krappe arbeidsmarkt Aanbod van arbeid is kleiner dan de vraag naar arbeid. Er is veel werkgelegenheid en weinig werkloosheid. Lonen stijgen.	1 1
23	maximum score 2 <ul style="list-style-type: none"> - Hoogte van het loon. - Arbeidstijden en pauzes - Het soort werk dat verricht zal worden - De proeftijd en de opzegtermijn - Hoogte van de vergoedingen (bijvoorbeeld telefoonkosten) <p>Indien drie antwoorden juist 2 Indien twee antwoorden juist 1 Indien een of geen antwoord juist 0</p>	
23	D	1

5 Inzenden scores

De examiner verwerkt **na de eerste correctie** de scores van **alle kandidaten** in alfabetische volgorde in de digitale versie van het scoreblad. Dit scoreblad wordt door het Examenbureau verstrekt.

De examiner mailt dit ingevulde **voorlopige scoreblad**, nog **voordat het werk naar de gecommiteerde wordt gestuurd**, naar het Examenbureau.

Nadat de bespreking van het werk met de gecommiteerde heeft plaatsgevonden, past de examiner het voorlopige scoreblad aan en stuurt deze **definitieve versie** naar het Examenbureau.

Het Examenbureau analyseert de scores en **stelt de definitieve cesuur/N-term vast**. Na vaststelling **ontvangen de directeuren van de scholen de omzettingstabel** voor het desbetreffende vak van het Examenbureau.

6 Bronvermeldingen

Informatiebron 1	Amigoe 3 december 2018 aangepast
Informatiebron 2	Amigoe 11 december 2018 aangepast
Informatiebron 3	Amigoe 12 december 2018

ARUBA

Examen MAVO

2019

Tijdvak 1
Vrijdag, 10 mei
08:30 - 10:30

Management en Organisatie

Opgavenblad

Dit examen bestaat uit **32** vragen.
Voor dit examen zijn maximaal **78** punten te behalen.
Dit examen bestaat uit **10** bladzijden, inclusief voorblad.
Bij dit examen horen ook een **werkblad** en een **bijlage**.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

AANWIJZINGEN

Algemene regels

- Alleen schrijfgereedschappen, rekenmachine en als het nodig is liniaal of geodriehoek.
- Het gebruik van programmeerbare rekenmachines is **niet** toegestaan.
- Alleen **blauw** of **zwarte** pen is toegestaan.
- Er mag **niks** van de buurman worden geleend zonder toestemming van de toezichthouders.
- **Het gebruik van correctievloeistof en correctietape is niet toegestaan.**
- Na het maken van het examen, dienen **ALLE** opgavebladen ingeleverd te worden.
- Bij het inleveren van het examen dient het '**Werkblad**' dat nagekeken moet worden, geregistreerd te worden met handtekeningen van één van de toezichthouders en de kandidaat.

■ Meerkeuzevragen

- Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.
- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Als het nodig is, verbeter volgens de voorbeelden 2 of 3.

□ Open vragen

- Geef niet méér antwoorden dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd, geef er dan twee en niet méér. Alleen de eerste twee redenen kunnen punten opleveren.
- Vermeld altijd de berekening, als een berekening gevraagd wordt. Als een gedeelte van de berekening goed is, kan dat punten opleveren. Een goede uitkomst zonder berekening levert geen punten op.
- Geef de uitkomst van een berekening ook altijd met de juiste eenheid.
- Een foutief antwoord wordt altijd doorgestreept of tussenhaakjes(..) gezet.

Prikichi

BED & BREAKFAST

Oranjestad Aruba

Bed & Breakfast Prikichi is een oud kunuku huisje omgetoverd tot een luxueus verblijf voor maximal 10 gasten. In Prikichi zijn 5 kamers stijlvol ingericht in Arubaanse stijl.

's Morgens kunt u heerlijk ontbijten met onze eigen gemaakte producten op een van de terrassen rondom het huis.

ONDERNEMINGSVORMEN

Op 15 februari 2001 zijn Sheirla en Jairo Boekhoudt een Bed & Breakfast gestart. Ze wisten nog niet welke naam ze het zouden geven. Al gauw ontstond het idee om het een typisch Arubaanse naam te geven. Rondom de Bed & Breakfast vliegen veel prikichi's. En zo is de naam Bed & Breakfast Prikichi ontstaan. Sheirla en Jairo hebben besloten om een VOF te starten.

- 2p □ 1. Geef het verschil aan tussen een rechtspersoon en een natuurlijk persoon.
- 1p □ 2. Welke van de onderstaande ondernemingsvormen hebben rechtspersoonlijkheid?
- A De NV, BV, de eenmanszaak en de VOF.
  - B De eigenaren zijn met hun privévermogen aansprakelijk voor de schulden.
  - C De NV, BV, de vereniging en de stichting.
  - D De winst van de NV wordt aan de eigenaar uitgekeerd.
- 1p □ 3. Noem een andere rechtsvorm die mogelijk is voor een commerciële organisatie?
- 1p □ 4. Wie is aansprakelijk voor de schulden bij een VOF?
- 2p □ 5. Leg uit hoe de continuïteit geregeld is bij een eenmanszaak en de VOF.

INTREST

Voordat Sheirla en Jairo met de Bed & Breakfast begonnen moesten ze eerst verbouwen. Voor de verbouwing van de Bed & Breakfast hadden ze Afl. 75.000,-- nodig. Op 2 juni 2000 hebben Sheirla en Jairo Afl. 25.000,-- tegen een rente van 2% geleend van de ouders van Jairo. Het resterende bedrag hebben ze bij de bank geleend tegen een rente van 5.4%.

- 4p □ 6. Bereken hoeveel rente Sheirla en Jairo aan het eind van 2000 in totaal hebben betaald.

AFSCHRIJVING

Voor de Bed & Breakfast Prikichi hebben Sheirla en Jairo een bedrijfsauto aangeschaft. De aanschafprijs van de auto bedraagt Afl. 65.000,-. De auto heeft een economische levensduur van 5 jaar en een technische levensduur is 20 jaar. De restwaarde van de bestelauto is Afl. 6.500,--. De auto wordt afgeschreven met jaarlijks gelijke bedragen.

^{1p} □ 7. Omschrijf het begrip “boekwaarde.”

^{1p} □ 8. Bereken de jaarlijkse afschrijvingskosten.

De afschrijving in procenten van de aanschafprijs wordt drie jaar toegepast . De resterende twee jaar wordt per jaar 55% afgeschreven van de boekwaarde aan het begin van het desbetreffende jaar.

^{1p} □ 9. Bereken de boekwaarde van de bestelauto na drie jaar.

^{3p} □ 10. Bereken de boekwaarde van de bestelauto na vijf jaar.

OMZET, KOSTEN EN WINST

Naast Bed & Breakfast Prikichi hebben Sheirla en Jairo een winkel waar ze lokale producten zelf maken en verkopen. Een van de producten die veel verkocht wordt, is de wortelsoep met tamarinde. Voor de productie van deze overheerlijke soep heeft men de volgende ingrediënten nodig:

Ingrediënten voor 4 personen:

1½ kg jonge worteltjes à Afl. 3,50 per kg;

2½ liter heet water Afl. 0,30;

40 gram boter à Afl. 3,95 per 250 gram;

20 gram tamarinde à Afl. 9,95 per 450 gram;

100 ml zure room à Afl. 4,49 per 250 ml.

Loonkosten

Om de overheerlijke wortelsoep met tamarinde te maken heeft men 45 minuten nodig. Er werkt een persoon aan het maken van de soep. Het uurtarief bedraagt Afl. 15,-- per persoon.

De totale constante kosten zijn Afl. 12.240,--

De normale productie per jaar is 2400 liter wortelsoep met tamarinde.

8p □ **11.** Bereken de variabele kosten van wortelsoep met tamarinde voor één persoon.

1p □ **12.** Bereken de constante kosten van de wortelsoep met tamarinde voor één persoon.

1p □ **13.** Bereken de kostprijs van de wortelsoep met tamarinde voor één persoon.

Stel dat de kostprijs van de wortelsoep met tamarinde voor één persoon Afl. 8,50 bedraagt en de winst bedraagt Afl. 4,98 per bord soep.

1p □ **14.** Bereken de brutowinstpercentage. Rond je antwoord af op een decimaal.

De opbrengst van de soep wordt vastgesteld op Afl. 13,48 per bord.
De B.B.O/ BAVP/BAZV bedraagt 6%.

2p □ **15.** Bereken de verkoopprijs van wortelsoep met tamarinde voor één persoon inclusief B.B.O/BAVP/BAZV.

Per jaar verkopen Sheirla en Jairo aan 9600 personen wortelsoep met tamarinde.

1p □ **16.** Bereken de omzet van wortelsoep met tamarinde voor Sheirla en Jairo.

INDEXCIJFERS

In 2005 hebben Sheirla en Jairo een omzet van Afl. 150.000,-- behaald met hun Bed & Breakfast Prikichi. Het indexcijfer van de omzet over 2005 is 100. Een kamer kost Afl. 95,-- per nacht. Ze hebben 5 kamers.
In 2006 is het indexcijfer van de omzet 115.

2p □ **17.** Bereken hoeveel nachten Sheirla en Jairo kamers hebben verhuurd in 2005. Gebaseerd op die 5 kamers. Rond je antwoord af naar beneden.

1p □ **18.** Bereken de omzet in 2006.

In 2007 gaat het niet zo goed met de Bed & Breakfast van Sheirla en Jairo. Ze zijn gedwongen om de prijs van een kamer te laten zakken tot Afl. 87,-- per nacht.

1p □ **19.** Bereken het prijsindexcijfer voor 2007 met als basis 2005.

VREEMDE VALUTA

In januari 2018 gaat Jairo naar Japan om de bruiloft van zijn neef bij te wonen. Helaas kan Sheirla niet mee omdat hun vervanger ernstig ziek is geworden. Jairo gaat naar de bank en koopt voor Afl. 1.000,-- Japanse Yen. Koers JPY 150.79 – 149,28 per 10.000 stuks. De bankkosten bedragen Afl. 5,50

3p □ 20. Bereken hoeveel Japanse Yen Jairo van de bank ontvangt.

Twee dagen voor Jairo zijn vertrek belt zijn neef op. De bruiloft gaat niet door want de aanstaande bruid is ernstig ziek geworden. Jairo gaat weer naar de bank om 65.000 Japanse Yen in te wisselen. Koers JPY 148,45 – 143,22 . De bankkosten voor het inwisselen bedragen Afl. 6,00.

3p □ 21. Bereken hoeveel Florin Jairo ontvangt als hij de Japanse Yens inwisselt?

BALANS EN BOEKSTUKKEN

Hieronder zie je een gedeelte van de beginbalans van de winkel van Bed & Breakfast Prikichi:

<i>Debet</i>	Beginbalans per 1 januari 2017 (in Afl.)		<i>Credit</i>
010 winkelpand	200.000,--	050 Eigen vermogen	
020 Inventaris	18.000,--	070 9% Hypotheek	
300 Voorraad tamarinde jam	500,--	080 4% lening	20.000,--
310 Voorraad tamarinde siroop	900,--	160 Crediteuren	6.000,--
100 Kas	9.000,--		
110 Bank	20.000,--		
Totaal	313.400,--	Totaal	313.400,--

Verder vinden er op 1 januari 2017 de volgende transacties plaats:

- Om het winkelpand te kopen hebben Sheirla en Jairo een 9% hypotheek afgesloten. Het hypotheekbedrag is 70% van de koopprijs.
- De gekochte stoelen ter waarde van Afl. 1.100,-- zijn retour gestuurd vanwege een verkeerde kleur.
- Gekocht op rekening een kasregister ter waarde van Afl. 850,--

- 5p □ 22. Stel de nieuwe balans per 31 januari 2017, nadat deze financiële feiten hebben plaatsgevonden.

De balans per 1 juli 2017 voor de rekening crediteuren bedraagt Afl. 7.500,--.
Verder moeten de ondervermelde financiële feiten nog geboekt worden.

- 18 juli 2017
VZ-103   Ontvangen van Bouwmarkt Bouwe voor een keuken hout ter waarde van Afl. 10.000,-
- 23 juli 2017
If-115   Gekocht op rekening een airco ter waarde van Afl. 1.200,--

- 2p □ 23. Maak de grootboekrekening crediteuren aan de hand van bovenstaande gegevens.

BOEKINGSSTUKKEN

Maak aan de hand van de ondervermelde boekstukken van augustus 2017 de boekingsstempels voor de winkel van Bed & Breakfast Prikichi op je werkblad.
Vermeld hierbij de datum, de afkorting van de boekstukken, complete rekeningnaam en rekeningnummer.

Gebruik hierbij de bijlage met het rekeningschema.

- 2p □ 24. 07 augustus   **Verzendbon**   **VZ- 211**
Van Verkoopfactuur VF-207 zijn voorraad potten jam ter waarde van Afl. 650,-- afgeleverd.
- 3p □ 25. 13 augustus   **Bankstuk**   **B- 242**
Vorig saldo   Afl. 7.000,--
Betaald aan bouwbedrijf Elmo   Afl. 750,--
Electriciteitskosten Elmar   Afl. 250,--

Afl. 1.000,--
Afl. 6.000,--
- 3p □ 26. 15 augustus   **Verkoopfactuur**   **VF- 217**
Verkocht aan Mini Market Hong Li 30 potten tamarinde jam ter waarde van Afl. 350,-- en 25 flessen tamrinde siroop ter waarde van Afl. 248,75.
- 2p □ 27. 23 augustus   **Inkoopfactuur**   **IF-302**
Gekocht op rekening rolgordijnen voor Afl. 1.800,--
- 2p □ 28. 26 augustus   **Inkoop creditfactuur**   **IC- 124**
Teruggezonden vitrine in verband met schade Afl. 460,--
- 3p □ 29. 27 augustus   **Kasstuk**   **K-120**
Opgenomen uit de kas:
- Een bedrag van Afl. 75,-- voor cursus WORD van de dochter van Sheirla
- Gestort bij de bank Afl. 600,--

- 3p **30.** 31 augustus **Diversen** **D-178**
 Afschrijvingen over augustus:
 bedrijfsauto Afl. 1.000,--
 Inventaris Afl. 600,--
 Totaal Afl. 1.600,--

KOLOMMENBALANS

- 12p **31.** Maak voor de winkel van Bed & Breakfast Prikichi de saldibalans, resultatenrekening en eindbalans per 31 december 2017 af.

Rek. nummer	Grootboekrekening	PROEFBALANS	
		Debet	Credit
010	Winkelpand	230.000	3.000
020	Inventaris	22.000	3.000
030	Bedrijfsauto	50.000	3.500
050	Eigen Vermogen		130.000
060	Privé	5.000	300
070	9% Hypothecaire lening	5.500	200.000
100	Kas	4.000	2.000
110	Bank	18.000	1.500
130	Debiteuren	10.000	3.000
160	Crediteuren	16.000	28.000
200	Geld onderweg	9.000	9.000
300	Voorraad tamarinde jam	1.200	
310	Voorraad tamarinde siroop	1.100	
400	Kostprijs tamarinde jam	800	
410	Kostprijs tamarinde siroop	700	
430	Loonkosten	16.000	
440	Huisvestingskosten	1.700	
460	Reclamekosten	1.200	
470	Overige kosten	980	
480	Afschrijvingskosten	6.500	
490	Interestkosten	4.921	
800	Verkopen tamarinde jam		16.800
810	Verkopen tamarinde siroop		4.501
	Saldo Winst/Verlies		
	Totaal	404.601	404.601

- 2p **32.** Bereken het nieuwe Eigen Vermogen voor de winkel van Bed & Breakfast Prikichi.

BIJLAGE

GROOTBOEKREKENINGEN

Rubriek 0

- 010 Winkelpand
- 020 Inventaris
- 030 Bedrijfsauto
- 050 Eigen Vermogen
- 060 Privé
- 070 9% Hypothecaire lening

Rubriek 1

- 100 Kas
- 110 Bank
- 130 Debiteuren
- 160 Crediteuren

Rubriek 2

- 200 Geld onderweg

Rubriek 3

- 300 Voorraad tamarinde jam
- 310 Voorraad tamarinde siroop

Rubriek 4

- 400 Kostprijs tamarinde jam
- 410 Kostprijs tamarinde siroop
- 430 Loonkosten
- 440 Huisvestingskosten
- 450 Verzekeringskosten
- 460 Reclamekosten
- 470 Overige kosten
- 480 Afschrijvingskosten
- 490 Interestkosten

Rubriek 8

- 800 Verkopen tamarinde jam
- 810 Verkopen tamarinde siroop

ARUBA

Examen MAVO

2019

Tijdvak-1
Vrijdag, 10 mei
08:30 - 10:30

Management & Organisatie

Werkblad

Naam: _____

Examen nummer: _____

aantal punten

Dit werkblad bestaat uit **11** bladzijde inclusief voorblad.

ONDERNEMINGSVORMEN

2p □ 1. _____
_____
_____
_____

1p ■ 2. _____

1p □ 3. _____
_____
_____
_____

1p □ 4. _____
_____
_____
_____

2p □ 5. _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

INTREST

4p □

6. _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

AFSCHRIJVING

1p □

7. _____

_____

_____

_____

1p □

8. _____

_____

_____

_____

1p □

9. _____

_____

_____

_____

3p □

10. _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

OMZET-KOSTEN-WINST

8p □

11. _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

1p □

12. _____

_____

_____

_____

1p □ **13.** _____
_____
_____
_____

1p □ **14.** _____
_____
_____
_____

3p □ **15.** _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

1p □ **16.** _____
_____
_____
_____

INDEXCIJFERS

2p □ **17.** _____
_____
_____
_____

1p □ **18.** _____
_____
_____
_____

1p □ **19.** _____
_____
_____
_____

VREEMDE VALUTA

3p □ **20.** _____
_____
_____
_____

3p □ **21.** _____
_____
_____
_____

BALANS

Debet	Beginbalans per 1 januari 2017		Credit
010 Winkelpand	Afl. 200.000	050 Eigen vermogen	Afl.....
020 Inventaris	Afl.	070 9% Hypotheek	Afl.....
300 Voorraad tamarinde jam	Afl. 500	080 4% Lening	Afl. 20.000
310 Voorraad tamarinde siroop	Afl. 900	160 Crediteuren	Afl. ....
100 Kas	Afl. 9.000		
110 Bank	Afl. 20.000		
Totaal	<u>Afl.</u>	Totaal	<u>Afl.</u>

Berekeningen van de balansposten opschrijven:

5p □ **22.** _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

2p □ **23.**

160 CREDITEUREN			
Datum	Omschrijving	Debet	Credit

BOEKINGSSTEMPELS

Maak aan de hand van ondervermdelde boekingsstukken van juli 2018 de beoekingsstempels voor Prikichi Bed & Breakfast op je werkblad. Vermeld hierbij de datum, de afkorting van de boekingsstukken, complete rekeningnaam en rekeningnummers.

Gebruik hierbij de bijlage met het rekeningschema.

2p □

24.

Datum:		Boekingsstuk:	
Rek. nr.	Grootboekrekening	Debet	Credit

3p □

25.

Datum:		Boekingsstuk:	
Rek. nr.	Grootboekrekening	Debet	Credit

3p □

26.

Datum:		Boekingsstuk:	
Rek. nr.	Grootboekrekening	Debet	Credit

2p □ **27.**

Datum:		Boekingsstuk:	
Rek. nr.	Grootboekrekening	Debet	Credit

2p □ **28.**

Datum:		Boekingsstuk:	
Rek. nr.	Grootboekrekening	Debet	Credit

3p □ **29.**

Datum:		Boekingsstuk:	
Rek. nr.	Grootboekrekening	Debet	Credit

3p □ **30.**

Datum:		Boekingsstuk:	
Rek. nr.	Grootboekrekening	Debet	Credit

12p □ **31.**

Rekeningen nr.	Grootboekrekening	Proef Balans		Sal-di Balans		Resultatenrekening		Eindbalans	
		Debet	Credit	Debet	Credit	Kosten	Opbrengst	Debet	Credit
010	Winkelpand	230.000	3.000						
020	Inventaris	22.000	3.000						
030	Bedrijfsauto	50.000	3.500						
050	Eigen Vermogen		130.000						
060	Privé	5.000	300						
070	9% Hypothecaire lening	5.500	200.000						
100	Kas	4.000	2.000						
110	Bank	18.000	1.500						
130	Debiteuren	10.000	3.000						
160	Crediteuren	16.000	28.000						
200	Geld onder weg	9.000	9.000						
300	Voorraad tamarinde jam	1.200							
310	Voorraad tamarinde siroop	1.100							
400	Kostprijs tamarinde jam	800							
410	Kostprijs tamarinde siroop	700							
430	Loonkosten	16.000							
440	Huisvestingskosten	1.700							
460	Reclamekosten	1.200							
470	Overige kosten	980							
480	Afschrijvingskosten	6.500							
490	Interestkosten	4.921							
800	Verkopen tamarinde jam		16.800						
810	Verkopen tamarinde siroop		4.501						
	Saldo Winst/Verlies								
Totaal		404.601	404.601						

1p □

32.

ARUBA

Examen MAVO

2019

Tijdvak 1

Management en Organisatie

Correctie- voorschrift

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Beoordelingsmodel
- 4 Inzenden scores
- 5 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling voor het schooljaar 2018 - 2019

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de volgende regels.

Voor de beoordeling zijn de volgende regels van belang:

1. De directeur stelt zo spoedig mogelijk het door de kandidaten gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen aan de examinerator ter hand.
2. De examinerator ziet het werk zo spoedig mogelijk na, wijst er de onvolkomenheden in aan en geeft het werk aan de gecommiteerde.
3. De gecommiteerde beoordeelt het zo spoedig mogelijk en levert het resultaat van de beoordeling uiterlijk twee dagen voor de bekendmaking van de cesuur in.
4. Indien de commissie, belast met de vaststelling van de opgaven, bindende normen voor de beoordeling van het werk heeft opgesteld, passen de examinerator en de gecommiteerde deze bij hun beoordeling toe.
5. Indien voor een vak twee of meer examineratoren optreden, bepalen zij in onderling overleg de behaalde scores per vraag. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de gecommiteerden. De voorzitter van de gecommiteerden kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examinerator en de eerste gecommiteerde.
6. De examinerator en gecommiteerde drukken hun beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal aan de hand van de omzettingstabel. De examinerator en gecommiteerde vermelden de door hen toegekende cijfers niet op het werk zelf, doch op een afzonderlijk vel papier.
7. De examinerator vult de vastgestelde cijfers voor het schriftelijk examen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De examinerator en de gecommiteerde ondertekenen de lijst.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende regels van toepassing:

- 1 De examiner tikt in de digitale versie van het scoreblad, verstrekt door het Examenbureau, de namen en/of nummers van **alle kandidaten** en het aan iedere kandidaat toegekende aantal scorepunten per vraag.
2. Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die **geen gehele getallen** zijn, of een **score minder dan 0** zijn **niet toegestaan**.
3. Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.4 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.5 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
  - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
4. Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de letter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
5. Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6. Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  7. Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het Examenbureau. Het is **niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel**. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  8. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  9. Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur of een door hem aangewezen persoon stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het Examenbureau heeft de correctievoorschriften vastgesteld. De corrector mag **niet afwijken van het correctievoorschrift**.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
- NB3 Als het Examenbureau vaststelt dat een (centraal) examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld in een erratum naar de directeur van de scholen gestuurd.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In geval dat het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen. In dat geval houdt het Examenbureau bij de vaststelling van de cesuur/N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal **78 scorepunten** worden behaald.

4 Het beoordelingsmodel

---

vraag

antwoord

score

ONDERNEMINGSVORMEN (7 pnt)

1	Maximumscore 2 Rechtspersoon is een organisatie die zelf rechten en plichten heeft. Natuurlijk persoon is een mens met rechten en plichten.	1 1
2	Maximumscore 1 C	1
3	Maximumscore 1 De BV, de NV, eenmanszaak en maatschap	1
4	Maximumscore 1 De vennoten zijn elk aansprakelijk voor de gezamenlijke schuld	1
Nb. Antwoorden in dezelfde strekking dienen goed gerekend te worden.		
5	Maximumscore 2 Eenmanszaak: continuïteit is onzeker. Als de eigenaar ziek is of overlijdt dan kan het het einde van het bedrijf betekenen. VOF: continuïteit is beter geregeld dan bij een eenmanszaak Bij ziekte of overlijden kan de andere vennoot de zaak voortzetten	1 1

INTREST (4 pnt)

- 6   **Maximumscore 4**
Aantal dagen 208 1
- $$\frac{Afl. 25.000 \times 2 \times 208}{36.000} = Afl. 288,89$$
 1
- $$\frac{Afl. 50.000 \times 5,4 \times 208}{36.000} = Afl. 1.560, --$$
 1
- $$Afl. 288,89 + Afl. 1.560, -- = Afl. 1.848,89$$
 1

Opmerking :

Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.

AFSCHRIJVING(5 pnt)

- 7   **Maximumscore 1**
De aanschafprijs verminderd met de afschrijving. 1
- Nb. Antwoorden in dezelfde strekking dienen goed gerekend te worden
- 8   **Maximumscore 1**
$$\frac{A-R}{J} = \frac{Afl. 65.000 - Afl. 6.500}{5} = Afl. 11.700, --$$
 1
- 9   Afl. 65.000,-- - (3 x Afl. 11.700,--) = Afl. 29.900,-- 1
- 10   **Maximumscore 3**
Boekwaarde einde jaar 3	Afl. 29.900,--	
Afschrijving 4 ^e jaar 55% x Afl. 29.900,--	<u>16.445,--</u>	1
Boekwaarde eind 4 ^e jaar	Afl. 13.455,--	
Afschrijving 5 ^e jaar 55% x Afl. 13.455,--	<u>7.400,25</u>	1
Boekwaarde eind 5 ^e jaar	Afl. 6.054,75	1

Opmerking :

Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.

OMZET, KOSTEN EN WINST (15 pnt)

- 11** **Maximumscore 8**
Variabele kosten

Jonge wortels 1,5 x Afl. 3,50 =	Afl. 5,25	1
water 2,5 liter Afl. 0,30	0,30	1
boter 40 x Afl. 3,95 / 250 =	0,63	1
tamarinde 20 x Afl. 9,95 / 450 =	0,44	1
zure room 100 x Afl. 4,49 / 250	1,80	1
loonkosten 45 x Afl. 15,-- / 60	<u>11,25</u>	1
Totaal	Afl. 19,67	1

Variabele kosten per persoon Afl. 19,67 / 4 = Afl. 4,92 1

Opmerking :
Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.
- 12** $\frac{c}{N} = \frac{12.240}{2.400} = \text{Afl. } 5,10$ 1
- 13** Kostprijs van wortelsoep met tamarinde
 $\frac{c}{N} + \frac{v}{w} = \text{Afl. } 5,10 + \text{Afl. } 4,92 = \text{Afl. } 10,02$ 1

Opmerking :
Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.
- 14** **Maximumscore 1**
 $\frac{4,98}{8,50} \times 100\% = 58,6\%$ 1
- 15** **Maximumscore 3**

Opbrengst	Afl. 13,48	
B.B.O /BAVP/BAZV 6%	<u>0,81</u> +	1
Totaal	Afl. 14,29	1
- 16** **Maximumscore 1**
9.600 x Afl. 13,48 = Afl. 129.408,-- 1

Opmerking :
Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.

INDEXCIJFERS (4 pnt)

- 17**   **Maximumscore 2**
5 kamers x Afl. 95 = Afl. 475,--   1
Afl. 150.000,-- : Afl. 475,-- = 315 nachten   1
- 18**   **Maximumscore 1**
 $\frac{115}{100} \times Afl. 150.000 = Afl. 172.500, --$ 1
- 19**   **Maximumscore 1**
 $\frac{Afl. 87,--}{Afl. 95,--} \times 100 = 92$ 1

VREEMDE VALUTA (6 pnt)

- 20**   **Maximumscore 3**
Afl. 1.000 – Afl. 5,50 = Afl. 994,50   1
- 1 pt
- Afl. 994,50 : 150.79 x 10.000 = JPY 65.952,65   1
- Opmerking :*
Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.
- 21**   **Maximumscore 3**
- 1 pt
- $\frac{JPY 65.000 \times 143,22}{10.000} = Afl. 930,93$ 1
- Afl. 930,93 – Afl. 6,00 = Afl. 924,93   1
- Opmerking :*
Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.

BALANS (6 pnt)

22

Maximumscore 5

9% Hypotheek $70\% \times \text{Afl. } 200.000,-- = \text{Afl. } 140.000,--$ 1
 Inventaris $\text{Afl. } 18.000,-- - \text{Afl. } 1.100,-- = \text{Afl. } 16.900,--$ 1
 $+ \text{Afl. } 850,-- = \text{Afl. } 17.750,--$
 Crediteuren $\text{Afl. } 6.000,-- + \text{Afl. } 850,-- = \text{Afl. } 6.850,--$ 1
 Eigen vermogen $\text{Afl. } 248.150 - (\text{Afl. } 140.000 + \text{Afl. } 20.000 + \text{Afl. } 6.850) = \text{Afl. } 81.300$ 1

Voor het goed invullen van de bovenstaande gegevens in de balans
 1 punt toekennen.

Opmerking :

*Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met
 doorberekende fouten.*

Debet	Beginbalans per 1 januari 2017 (in Afl.)		Credit
010 winkelpand	200.000,--	050 Eigen vermogen	81.300
020 Inventaris	17.750,--	070 9% Hypotheek	140.000
300 Voorraad tamarinde jam	500,--	080 4% lening	20.000,--
310 Voorraad tamarinde siroop	900,--	160 Crediteuren	6.850,--
100 Kas	9.000,--		
110 Bank	20.000,--		
Totaal	248.150,--	Totaal	248.150,--

23

Maximumscore 2

160 CREDITEUREN			
Datum:	Omschrijving	Debet	Credit
01-07-17	Balans		Afl. 7.500,-
23-08-17	If-115		Afl. 1.900,-

BOEKSTUKKEN (20 pnt)

24	Maximumscore 2			
	07 augustus 2017	VZ- 211		
		Debet	Credit	
	400 kostprijs tamarinde jam	650,--		
	300 voorraad tamarinde jam		650,--	
25	Maximumscore 3			
	13 augustus 2017	B- 242		
		Debet	Credit	
	160 crediteuren	750,--		
	440 huisvestingskosten	250,--		
	110 bank		1.000,--	
26	Maximumscore 3			
	15 augustus 2017	VF- 217		
		Debet	Credit	
	130 debiteuren	598,75		
	800 verkoop tamarinde jam		350,--	
	810 verkoop tamarinde siroop		248,75	
27	Maximumscore 2			
	23 augustus 2017	IF-302		
		Debet	Credit	
	020 inventaris	1.800,--		
	160 crediteuren		1.800,--	
28	Maximumscore 2			
	26 augustus 2017	IC- 124		
		Debet	Credit	
	160 crediteuren	460,--		
	020 inventaris		460,--	
29	Maximumscore 3			
	27 augustus 2017	K- 120		
		Debet	Credit	
	060 prive	75,--		
	200 geld onderweg	600,--		
	100 kas		675,--	

30

Maximumscore 3

31 augustus 2017

D- 178

	Debet	Credit
480 afschrijvingskosten	1.600,--	
030 bedrijfsauto		1.000,--
020 inventaris		600,--

Opmerking :

- *Elke foute regel in de boekingsstempel 1 scorepunt aftrekken.*
- Als de kandidaat de boekingsdatum en/of boekingsstuknummer verzuimd heeft te vermelden dient er eenmalig één scorepunt afgetrokken te worden.
- Als de kandidaat de rekeningnummers of rekeningnamen verzuimd heeft te vermelden dient er eenmalig één scorepunt afgetrokken te worden.

KOLOMMENBALANS (15 pnt)

31

Maximumscore 12

Rek. numm er	Grootboekrekening	Sal-di		Resultaten		Eindbalans	
		Debet	Credit	Kosten	Opbren gsten	Debet	Credit
010	Winkelpand	227.000				227.000	
020	Inventaris	19.000				19.000	
030	Bedrijfsauto	46.500				46.500	
050	Eigen Vermogen		130.000				113.800
060	Privé	4.700					
070	9% Hypothecaire lening		194.500				194.500
100	Kas	2.000				2.000	
110	Bank	16.500				16.500	
130	Debiteuren	7.000				7.000	
160	Crediteuren		12.000				12.000
200	Geld onderweg						
300	Voorraad tamarinde jam	1.200				1.200	
310	Voorraad tamarinde siroop	1.100				1.100	
400	Kostprijs tamarinde jam	800		800			
410	Kostprijs tamarinde siroop	700		700			
430	Loonkosten	16.000		16.000			
440	Huisvestingskosten	1.700		1.700			
460	Reclamekosten	1.200		1.200			
470	Overige kosten	980		980			
480	Afschrijvingskosten	6.500		6.500			
490	Interestkosten	4.921		4.921			
800	Verkopen tamarinde jam		16.800		16.800		
810	Verkopen tamarinde siroop		4.501		4.501		
	Saldo Winst/ Verlies				11.500		
	Totaal	357.801	357.801	32.801	32.801	320.300	320.300

Opmerking :

Elke foute regel in de kolommenbalans 1 scorepunt aftrekken.

32

Maximumscore 2

Eindbalans bezittingen – eindbalans schulden =

Afl. 320.300,-- – Afl. 206.500,-- = Afl. 113.800,--

Of

Oude EV – prive - verlies

Afl. 130.000 – Afl. 4.700 - Afl. 11.500 = Afl. 113.800,--

Opmerking :

Bij deze opgave dient rekening te worden gehouden met doorberekende fouten.

5 Inzenden scores

De examiner verwerkt **na de eerste correctie** de scores van **alle kandidaten** in alfabetische volgorde in de digitale versie van het scoreblad. Dit scoreblad wordt door het Examenbureau verstrekt.

De examiner mailt dit ingevulde **voorlopige scoreblad**, nog **voordat het werk naar de gecommiteerde wordt gestuurd**, naar het Examenbureau.

Nadat de bespreking van het werk met de gecommiteerde heeft plaatsgevonden, past de examiner het voorlopige scoreblad aan en stuurt deze **definitieve versie** naar het Examenbureau.

Het Examenbureau analyseert de scores en **stelt de definitieve cesuur/N-term vast**. Na vaststelling **ontvangen de directeurs van de scholen de omzettingstabel** voor het desbetreffende vak van het Examenbureau.

6 Bronvermeldingen

Geen

ERRATUM VOOR ECONOMIE/M&O MAVO

EXAMEN: MAVO,
Economie/M&O TV1
Datum: 10 mei 2019
Tijd: 07:30 – 10:30 uur

Bij de correctie van het examen **ECONOMIE** dient rekening te worden gehouden met het volgende:

Vraag 3:

Ook goedrekenen als de kandidaat “het vergelijken van twee gelijksoortige producten” of “het vergelijken van twee gelijksoortige producten van verschillende merken” heeft opgeschreven.

Kernwoorden: gelijksoortige producten en verschillende merken.

Vraag 5:

Ook goedrekenen “waardevermindering van geld” of “waardevermindering van geld ten gevolge van prijsstijging”.

Vraag 8

ook goedrekenen als de kandidaat 2,15 in plaats van Afl.2,146 heeft opgeschreven.

Vraag 12

Ook goedrekenen als de kandidaat “geluidsoverlast” of “bodempervuiling” heeft opgeschreven.

Vraag 13

Wegens onvolledige informatie kan de kandidaat geen correct antwoord geven op deze vraag, daarom moet aan alle kandidaten het volle aantal punten (1punt) toegekend worden.

Vraag 14

Ook goedrekenen als de kandidaat “uitgeven van boetes voor uitlaatgassen” of “het implementeren van wetten voor uitlaatgassen” heeft opgeschreven.

Vraag 15

Ook goedrekenen als de kaniddaat Afl.0,38 per km in plaats van Afl. 0,37 per km heeft opgeschreven.

Vraag 18

ook goed rekenen als de kandidaat “jongeren houden van snoep en daarom kopen ze het veel” heeft opgeschreven.

1 punt per juiste eigenschap tot een maximum van 2 punten.

LET OP: hier is het kernwoord kopen, dus alleen “jongeren houden van snoep” kan dus niet goedgerekend worden.

Vraag 23

Vraag stond niet op het werkblad. daarom moet aan alle kandidaten het volle aantal punten (2 punten) toegekend worden.

Bij enkele scholen is doorgegeven om opgave 23 onderaan de bladzijde te schrijven, maar dit was niet het geval bij alle scholen.

Bij de correctie van het examen **M&O** dient rekening te worden gehouden met het volgende:

Vraag 1:

Ook goedrekenen als de kandidaat "rechtspersoon betaalt winstbelasting en een natuurlijk persoon betaalt inkomstenbelasting" of "rechtspersoon heeft rechtspersoonlijkheid en een natuurlijk persoon heeft geen rechtspersoonlijkheid" heeft opgeschreven.

Vraag 4:

Ook goedrekenen als de kandidaat "eigenaren" in plaats van vennoten heeft opgeschreven.

Vraag 7 t/m 10 (Afschrijving):

Afschrijving correctievoorschrift max. 6 punten in plaats van max. 5 punten.

Vraag 15:

Voor deze vraag kan een maximum van 2 punten behaald worden.

Vraag 22:

De totaalstelling van de beginbalans moet Afl.248.150,- zijn in plaats van Afl.313.400,-.

Vraag 23:

Opmerking: elke foute regel is 1 punt eraf.

Vraag 24 t/m 30 (Boekstukken):

Boekstukken correctievoorschrift max. 18 punten in plaats van max. 20 punten.

Vraag 30 t/m 31 (Kolommenbalans):

Kolommenbalans correctievoorschrift max. 14 punten in plaats van max. 15 punten.

Voor het examen M&O kan in totaal 80 punten worden behaald.

Opgemaakt op 22 mei 2019

Ing. G.R. Loefstop
Hoofd Examenbureau

Mw. J.E. Holsman
TCD Economie

2^e ERRATUM VOOR ECONOMIE/M&O MAVO

EXAMEN: MAVO,
Economie/M&O TV1
Datum: 10 mei 2019
Tijd: 07:30 – 10:30 uur

Bij de correctie van het examen **ECONOMIE** dient rekening te worden gehouden met het volgende:

Vraag 20:

Ook goed rekenen als de kandidaat heeft opgeschreven "onbetaald arbeid, want zij doet vrijwilligerswerk" heeft opgeschreven.

Bij de correctie van het examen **M&O** dient rekening te worden gehouden met het volgende:

Vraag 22:

De balansrekeningen Crediteuren moet op de balans voor een bedrag van Afl. 5.750,-- en Eigen Vermogen voor Afl. 82.400,--

Balans totaal is Afl. 248.150,--

Vraag 25:

Ook goedrekenen als de kandidaat 440 Huisvestingskosten heeft opgeschreven in plaats van 160 Crediteuren. Omdat er geen factuurnummer vermeld staat achter het gegeven "Betaald aan Bouwbedrijf Elmo" kan de kandidaat hierdoor in verwarring raken.

Dus:

Mogelijkheid 1:	440 Huisvestingskosten	750,--
	440 Huisvestingskosten	250,--
	110 Bank	1.000,--

Mogelijkheid 2:	440 Huisvestingskosten	1.000,--
	110 Bank	1.000,--

1 punt eraf voor elke foute regel.

Opgemaakt op 28 mei 2019

Ing. G.R. Loefstop
Hoofd Examenbureau

Mw. J.E. Holsman
TCD Economie